

přátelé přírody

8 | 2012 | bulletin asociace Přátelé přírody ČR | www.pratele-prirody.cz | zdarma

Kudlanky i děti potřebují péči

Skotský vandr s dobrou partou

Nová energetická koncepce

Krnov bude hostit první celostátní setkání Přátel přírody

Historicky první setkání české větve světové rodiny Přátel přírody se uskuteční o víkend 7. - 9. září v česko-polském pohraničí, ve městě královského nástroje (varhan) a nápoje (kofoly), v Krnově na severovýchodě Česka. Setkání nabídne prostor, abychom se mezi sebou více poznali. Nejen jak vypadáme a odkud jsme, ale co si myslíme a jak se umíme bavit.

Organizátoři z místních klubů Přátel přírody - Orsej a Společenství Severských pánů a další dobrovolníci připravili víkend, na který si i později rádi vzpomenete.

A protože naše asociace patří do celosvětové rodiny Přátel přírody, dovolili jsme si na krnovské Setkání pozvat i zástupce našich polských a sloven-

ských kolegů. Pozvání směřuje i do mezinárodního ústředí Přátel přírody do Vídně.

Více informací o Setkání a kontakt na jeho organizátory získáte na titulní straně našeho webu www.pratele-prirody.cz.

Přejeme naší první velké vzájemné akci hodně štěstí!

Tajuplný život netopýrů i letos přiblíží rozsáhlá osvětová kampaň

PRAHA - Už po šestnácté budou od poloviny srpna do září zoologové a amatérští milovníci přírody veřejnosti přibližovat život netopýrů, jejich výzkum a ochranu. Akce Mezinárodní noci pro netopýry koordinuje Česká společnost pro ochranu netopýrů, celkem je zatím naplánováno 39 přednášek a vycházek, jejich přehled naleznou zájemci na internetových stránkách ceson.org.

Cílem osvětové akce je přiblížit lidem tajemné a zajímavé živočichy, vysvětlit jejich význam v přírodě a upozornit na to, co netopýry ohrožuje a jak jim lidé mohou pomoci.

Součástí programu většiny připravených akcí jsou nejen přednášky, promítání dokumentárních filmů či výstavy, ale také ukázky metod výzkumu netopýrů, jejich odchyty do sítí a pozorování pomocí ultrazvukových detektorů. K přednáškám často ochránci přírody používají i ochočené trvale handicapované netopýry, kteří jsou zvyklí na kontakt s člověkem a dají se bez problémů hladit nebo krmit.

Netopýrů žijí v Česku dva tucty druhů, většina z nich je chráněná. Podle ochránců přírody jsou nepostradatelní, denně zlikvidují tolik hmyzu, co představuje polovina jejich váhy. □ Zdroj: ČTK

Olomoučtí Přátelé přírody jsou ze Skotska zpátky doma

OLOMOUC - V neděli 8. července se do Olomouce vrátila 18členná skupina místních Přátel přírody, kteří společně podnikli desetidenní cestu do Skotska.

V téměř dvouleté historii klubu Malá liška, který „Skotský vandřák s dobrou partou“ pořádal, se jednalo o největší a nejvzdálenější akci. Na severu Britských ostrovů účastníci objevovali specifickou přírodu, seznamovali se s historií krajů, kterými projížděli, i s přívětivou tváří tamních obyvatel. Na přípravě akce pracovali čtyři dobrovolní organizátoři prakticky půl roku tak, aby všechno vyšlo a neobjevila se žádná nepříjemná překvapení.

Skupina vyjela v podvečer 28. června od olomouckého Letadla dvěma mikrobusey a následující den v poledne se ocitla v nizozemském Amsterdamu. Odtud pokračovala na zámořském trajektu DFDS King Seaways, aby se v sobotu 30. června ráno vylodila v severoanglickém přístavu Newcastle upon Tyne. Skotsko už bylo na dosah a týdenní putování po něm mohlo začít. Během něj se účastníci vandru podívali na východní i západní pobřeží Skotska, vždy dvě noci pobýli nedaleko Fort Williamu, na ostrově Skye a ve městě Inverness. Poslední noc na pevnině strávili v jihoskotském Stirlingu.

Každý den čekal na olomoucké Přátelé přírody zajímavý zážitek. Ať už to

byla prohlídka rušné Královské míle v Edinburghu, objevení 90 metrů vysokého vodopádu v údolí pod horou Ben Nevis, návštěva palírny whisky Glen-

fiddich, zdymadel Kaledonského kanálu, mohutných katedrál, jejichž slávu poznáme nyní už jen z ruin či doslova uchvacující krásy ostrova Skye. A bylo toho mnohem více, co na téměř dvou-tisícikilometrovém putování Skotskem zažili.

Zpět na kontinent se účastníci, kteří byli v rozmezí od dvacátníků po aktivní šedesátníky, vraceli po týdnu opět z Newcastleu, odkud je mladší sestra

„Krále mořských cest“, DFDS Princess Seaways přes noc bezpečně dopravila do Amsterdamu. Zde se ocitli v neděli 8. července ráno a celý den pak jeli s větrem v zádech tak, aby kolem půlnoci stihli dorazit domů do Olomouce.

„Plán podívat se s Malou liškou do Skotska vznikl někdy na konci loňského léta. Nezapadl, naopak postupně získával kontury a na začátku července se uskutečnil,“ doplňuje souvislosti předseda klubu Hynek Pečinka. „Organizátorům se podařilo zajistit nutnou kostru a další výplň už byla také na účastnících, kteří se postarali o fajn atmosféru a vycházeli si vstříc. Chápali, že plány se mohou měnit z minuty na minutu, a dobrá nálada kolektivu nemizela, protože ji průběžně všichni posilovali.“

Olomoučtí Přátelé přírody z klubu Malá liška pořádají každý měsíc několik turistických a kulturních aktivit pro dospělé, rodiny s dětmi i mládež. Seznámit se s nimi můžete například na stránkách www.malaliska.cz. Skotský vandřák ukázal, že zvládají akce i mimo republiku, a proto už se těší, jak příští rok v létě zajedou do Litvy a do francouzské Provence.

Výběr fotek z této povedené akce je na <http://mala-liska.rajce.net>

□ Hynek Pečinka, Malá liška - klub přátel přírody, Olomouc

Náš rozhovor...

Radek Hrachovec:

Duše kudlanky i dítě mají něco společného

Čtyřicetiletý idealista, snílek, romantik, nedostudovaný učitel českého jazyka a matematiky. Vášnivý čtenář, milovník přírody i hitech, který ve volném čase běhá někde s liškami nebo s medvědicemi. To všechno je Radek Hrachovec z Olomouce.

Co tě v poslední době potěšilo?

Po pondělní bouřce jsem našel kudlanku. Byla taková celá pocuchaná, tak jsme se o ni s bratrem dva dny starali, než se dala trochu dohromady, a pak jsem ji zanesl zpátky do jejího přirozeného biotopu. Věděli jste například, že kudlanka je jeden z mála bezobratlých živočichů schopných reagovat na člověka?

Která pohádková postava tě vystihuje a v jaké historické době bys chtěl žít?

Pohádky mám moc rád, nicméně z klasických pohádek asi žádná. Sáhl bych do marvelovského světa superhrdinů, ale nechci se tolik přeceňovat, tak zabrousím do svého oblíbeného světa Hvězdných válek. Představuju si sebe jako Chewbaccu, věrného zarostlého partáka, který nezkaží žádnou legraci, ale zároveň není radno si s ním zahrávat, protože pod vlídným zevnějškem se skrývají zuby, které umí kousnout.

Rád bych žil ve čtyřicátých letech dvacátého století, to byl Zlatý věk science fiction, a třeba bych měl šanci potkat tehdy začínající velmistry žánru, A. C. Clarka, I. Asimova, R. Heinleina... Taky to byl čas, kdy skoro denně vznikaly báječné nové vynálezy, ačkoliv mnohokrát spojené s válečným úsilím.

Před rokem jsi dostal možnost podílet se na zajímavém projektu. Můžeš přiblížit, o co se jedná?

Jsem rád, že se ptáte (ptáš), za českou stranu dělám koordinátora, baví mě to a jde mi to. Move it! je šestistranný mezinárodní projekt, zaměřený na mimoškolní vzdělávání pomocí

outdoorových aktivit. Takto to zní složitě, ale jde o to, že jsme ve spolupráci se sociálním odborem v Olomouci z pěstounských rodin vybrali dvacítku dětí a ty vytáhly ven, do přírody, zažít něco úplně nového, poznat další lidi, pobavit se a rozšířit si obzory.

Ze zatím proběhlých akcí bych zmínil víkend na vysokých laněch, což je záležitost, o které jsem před rokem vůbec netušil, že existuje, nebo víkend na motivy Hledání Zlatého rouna, kdy jsme celý den chodili v tógách z prostěradel. Z hodnocení účastníků můžu jedině soudit, že to děláme

plán, jak s touto skupinou pracovat, prostě padly dobré karty a byla z toho postupka.

Kdybych měl být konkrétní, tak ze začátku byly dost problémy s chováním, jak mezi sebou, tak na veřejnosti vůbec, což bylo způsobeno různým rodinným zázemím účastníků. Po čtyřech víkendovkách jsme měli návštěvu od německých partnerů, a byli dost překvapeni jednoduší a sociální vyspělostí ve skupině - oproti tomu, co se psalo v prvním hodnocení.

A jak to ovlivnilo tebe samotného?

Na stupnici od jedné do desíti? Dva-

dobře, a proto s týmem plánujeme další pokračování v evropském programu Daphne.

S odstupem jednoho roku, kdy projekt probíhá - Čeho jste dosáhli?

Když před víc jak půl rokem přišlo na nádraží dvacet děcek naprosto nepřipravených na výlet do přírody a na chůzi ve sněhu, v duchu jsem si říkal, jak to dopadne, ale už po prvním dni bylo jasné, že v naší vybrané skupině jsou mladí lidé schopní skutečných výkonů, jen se jim musí dát prostor, vedení, a příležitost. A nám se podařilo všechno tohle skloubit, máme super vedoucí, kvalitní program, dlouhodobý

náct... Za ten rok jsem se naučil hodně moc, od jednání se zahraničními partnery, přes personalistiku a logistiku, až k dětské psychologii. Move it v Česku je tak trochu moje dítě, ale spolu se mnou je tu i dalších šest rodičů projektu, od starých táborových harcovníků, kteří vyrobí stan ze šišky, až po profipsycholožku, která by vymluvila z jalovice koťata. Shodou okolností jsem dostal tuhle šanci řídit projekt u nás, a využil jsem ji, jak jen se dalo. Nejen pro sebe, ale hlavně pro druhé, protože jsem na vlastní oči viděl tu změnu u dětí, které nikdy předtím neviděly téct čistou vodu přes kameny v potoce.

Myslíš, že by něco podobného mohli dělat i lidé mimo vaši organizaci? Co bys jim doporučil?

Mohli, a dokonce bych řekl, měli. Když pro nikoho nikdy nic neuděláte, tak se vám to určitě vrátí - taky pro vás nikdo nikdy nic neudělá. Není to o penězích, těch se všude válí dost, a pokud je pěkný záměr, nějaké finance se vždycky najdou. A ačkoliv je to provažené heslo, děti jsou naše budoucnost, tak se snažme pro ně něco udělat.

Moje doporučení? Začněte.

Jak je ti na světě? A změnil bys něco?

Střídavě oblačno, někdy mám vyloženě pocit, že mi to někdo hodně nepřije; to pak na jednu dobrou zprávu přijdou dvě až čtyři špatné. Kdybych citoval Picassa "Chtěl bych žít jako chudý člověk se spoustou peněz." Ale neměnil bych to, co mám, za všechny peníze světa. Mám báječnou přítelkyni, skvělou rodinu, pár svých úžasných techno hraček, sluníčko dnes svítilo a nebylo horko, kus práce jsem taky odvedl. Dnes jsem spokojen.

Mám pocit, že v poslední době spousta lidí tak nějak přežívá. A co ty? Máš nějakou životní filosofii, kterou se řídíš?

To vskutku mám. Vyznávám filozofii Jediů, ale těch pravých, ne těch, co si to zaškrtili ve sčítání lidu. Věřím, že být slušný a spravedlivý k ostatním není nic špatného, i když občas je třeba udělat některé věci, které mohou být nepříjemné; říct pravdu kupříkladu. I lidi jsem si kategorizoval podle toho, jestli spíš slouží světlu, nebo temnotě (a to nemusí být přímo vrahouni), nebo jsou někde napůl v šedé zóně... Prostě mám v tom systém,

a obvykle i vím, co proč dělám. Nic není černobílé, ale všechno má dvě strany. Kromě Moebiovy pásky. Matematický vtíp.

Co plánuješ v nejbližší době?

V září mě čeká výlet do Litvy, jedu se podívat, jak dělají Move it! naši kolegové z Rokiškis. V listopadu pak závěrečná konference ve Francii, kde budeme diskutovat o výsledcích a výstupech z našich celoročních snažení. Jinak mě čeká u postele hromada knih, některé jsem si dovezl z dovolené ve Skotsku, jiné mám popůjčované od přátel, a další jsem si chtěl už dávno přečíst z domácí knihovny.

Chtěl bys někomu něco vzkázat, zamávat do kamery a tak?

Celému svému týmu z Move it! díky za všechno, co mi pomohli stvořit. A posílám pusu Štěpánce

□ Hynek Pečinka

Více o projektu Move It! v Česku:
<http://www.velmed.duha.cz/moveit>

Co je u nás nového...

Spreewald - to jsou okurky, kanály a čluny s turisty

Skupina 37 cyklistů, členů ČSTS Přátelé přírody z Jablonce nad Nisou strávila v červenci pět dní v překrásné části Německa - Spreewaldu. Je to oblast, kterou vytvořil ledovec, řeka Spréva

se zde dělí do spousty ramen spojených umělými kanály. Od 6. století se zde usazovaly slovanské kmeny - Lužičtí Srbové a stavěly opevněné kruhové vesnice u vody. Byli to země-

dělci a rybáři. Od 10. století přicházeli němečtí obyvatelé, řemeslníci a obchodníci. Postupně byl slovanský živel poněmčován. Dnes mají Lužičtí Srbové svůj spolek Domovina, který sídlí v Bautzen (Budyšíně), školy, kde se učí srbsky a v celé oblasti Lužice dvojzvyčná jména obcí. Spreewald - to jsou okurky, vodní kanály a čluny s turisty.

Odjeli jsme brzy ráno z Jablonce autobusem s vlekem na kola k Cottbusu na parkoviště u zámku Branitz. Tam jsme nasedli na kola a jeli přes Cottbus po Gurkenradweg (okurkové cyklostezce, znakem je okurka na kole) ke Sprévě. Jeli jsme přes město Straupitz, kde jsme si prohlédli Schinkelův kostel pro stovku lidí, holandský mlýn a zámecký park. Dojeli jsme do města Lübben, kde jsme byli ubytováni 2 km za městem v mládežnické ubytovně v krásném prostředí na břehu Sprévy.

Další den jsme jeli do Lübbenau, Lehde, Leipe a Burgu, což jsou

nejnavštěvovanější místa ve Spreewaldu. V Lübbenau je muzeum Spreewaldu, v Lehde muzeum okurek a skanzen, v Burgu jsme navštívili Bismarckovu věž a nádraží bývalé úzkokolejky.

Třetí den nás autobus dovezl do Beeskow, krásného starobylého města se zachovalými hradbami a věžemi, s obrovským kostelem Marienkirche, který byl koncem války vybombardován a dodnes se opravuje. Pokračovali jsme přes přívod na Sprévě do města Goyatz a kolem jezera Schwielocher See, které je největším jezerem v Braniborsku. Spěchali jsme na ubytování, protože nás večer čekalo grilování.

vání.

Další den byl věnován severní části Spreewaldu, jeli jsme podle několika jezer do města Schlepzig, v něm je krásný hrázděný kostel z 18. Století. Někteří dojeli až k Tropical Islands, to je bývalá hala na výrobu vzducholéti, přestavěná na tropický ráj. Večer jsme měli projížďku čluny po Sprévě a kanálech v Lübben, s pohoštěním na lodi a s vyprávěním o Spreewaldu a životě v něm.

Poslední den jsme jeli přes Radusch, slovanské hradiště, které bylo objeveno při dobývání uhlí a je dnes upraveno do původní podoby. Dojeli jsme do Calau, kde jsme naložili kola a odjeli

domů.

Jeli jsme plni dojmů z krásného kraje vod a kanálů, jezer, starobylých měst, příjemných lidí, jejich pohostinnosti a dobrého jídla.

Dozvěděli jsme se mnoho o Spreewaldu, projeli jsme stovky kilometrů dobře upravených cyklostezek, byli jsme spokojeni s ubytováním, jídlem a grilováním. To vše v nás vzbudilo touhu navštívit tento kraj ještě v příštím roce. Takže za rok na shledanou ve Spreewaldu!

□ **Drahomíra Jotovová, ČSTS Přátelé přírody, Jablonec nad Nisou**

Dětem se na keramickém táboře s Arabelou líbilo

Ve dnech 16. - 20. července se uskutečnil v Centru volného času Arabela v Liberci příměstský tábor keramiky. Šlo o druhý prázdninový turnus. Sešlo se tu 16 dětí ve věku od tří do třinácti let. Celý týden děti pracovaly pod vedením Heleny a Jany. V některých dnech přijely vypomáhat dobrovolnice Maruška a Andrea.

Během celého týdne děti tvořily z keramické hlíny, vyzkoušely si různé netradiční výtvarné techniky a užily legraci při hrách. Nechybělo ani závěrečné vystoupení pro rodiče spojené s výstavou výsledků týdenní práce a hrou.

□ **Helena Štrofová, CVČ Arabela, Liberec**

Na kole až k Meklenburským jezerům

Ve dnech 4. - 8. července se Přátelé přírody z Jablonce nad Nisou ve skupině 40 cyklistů vydali do krásné jezerní oblasti Německa - Meklenburského Švýcarska.

Oblast mezi jezery Malchiner a Kummerower See dostala dnešní podobu na konci poslední doby ledové, vznikla zde jezera a malé kopce kolem 100 metrů. V 6. století sem pronikli Slované, postupně byli podrobováni Karlem Velikým, Jindřichem I. a Otou I. Za Oty II. bylo velké povstání Slovanů, byli ale poraženi. Následovala násilná christianizace, kolonizace německým obyvatelstvem a poněmčování. Města Demmin, Malchin a Teterow byla mě-

sty hanzovními, do třicetileté války se země rozvíjela, potom nastal útlum. V 19. století došlo k masové emigraci kvůli velké chudobě. Dnes je Meklenbursko poměrně řídko osídleno, rozvinuté zemědělství se koncentruje do velkých celků.

Ve středu jsme vyjeli Jablonce velmi brzy ráno, cesta busem trvala 8 hodin. Odpoledne jsme byli u druhého největšího německého jezer Müritz a vydali se na cestu přes lázeňské město Waren do Dahmen u jezera Malchiner See, kde jsme byli ubytováni v Jugendherbergu. Večeři, která se skládala z dvou vajec v hořčičné omáčce a trochy brambor, jsme byli

celostátní
Setkání Přátel přírody
7. - 9. září 2012
Krnov

poněkud zklamání, naštěstí kvalita i kvantita jídla měla vzestupný trend, dokonce jsme měli i oblíbené grilování.

Ve čtvrtek jsme jeli k jezeru Krakower See, tam jsme dojeli po dlouhém bloudění po ne dobře značených cyklostezkách, silničkách a hlavně po Pflasterstrassen, to je obdoba našeho dláždění, ale pro cyklisty hrůza. Cesta kolem jezera a zpět na ubytování byla již snadná.

Další den jsme se nechali odvézt do města Dargun, kde jsme si prohlédli bývalý klášter. Odtud jsme na kole jeli k řece Peene, kolem ní je oblast močálů se spoustou ptactva. Přívozem jsme se dostali na druhou stranu a jeli do města Malchin, kde jsme si prohlédli cihlové brány z městského opevnění a obrovský pozdně gotický

kostel St. Marua a Johannes, někteří vyšli na věž, aby viděli okolí města. Pokračovali jsme do městečka Basedow, kde je velký komplex sestávající ze zámku, parku a hospodářských budov, přebudovaných na hotel a restauraci. Nejkrásnější v Basedowě byl gotický kostel s nádherným jednoduchým oltářem z pískovce a mramoru, zážitkem byl poslech varhanní hudby.

V sobotu byla kratší trasa do města Teterow, které leží u stejnojmenného jezera. V něm je ostrov, na něm slovanské kmeny založily v 6. až 7. století velký hrad. Cestou jsme navštívili zámek Burg Schlitz. Po pěkných cyklostezkách a silničkách a kolem jezera Malchiner See jsme dojeli do Dahmen.

Poslední den jsme jeli opět kus cesty po Pflasterstrasse, a protože bylo

mokro, raději jsme sesedli a šli pěšky. Další cesta už byla po asfaltu do městečka Jabel. Přijeli jsme k rezervaci Dammerower Werder, kde na poloostrově v jezeře Kolpiner See žije ca 40 zubrů neboli bizonů evropských. Navštívili jsme je při krmení, jsou to úžasná mohutná zvířata, která zde žijí volně v přírodě. A odtud už jsme jeli domů, před Berlínem nás zdržela bouračka a potom už jsme směřovali domů, dojeli jsme ještě za světla.

Dojmy - nádherná příroda s jezery a lesy, málo obyvatel, málo turistů, krásná města s cihlovou gotikou (Bachsteingotik), pěkné cyklostezky, památky na slovanské osídlení.

□ **Drahomíra Jotová, ČSTS Přátelé přírody, Jablonec nad Nisou**

Co se děje jinde...

Kubova koncepce bude rodiny stát tisíce korun ročně, brzdí inovace a otevírá nové doly

Společná tisková zpráva: Calla, CDE, Hnutí DUHA, Greenpeace a Zelený kruh

Nová energetická koncepce a surovinová politika, které navrhl ministr Martin Kuba, jsou naprosto promarněnou příležitostí, jak snížit závislost české ekonomiky a rodin na dražší a dražší energii. Poukázaly na to ekologické organizace, kterým se oba doposud neveřejné dokumenty dostaly do rukou. Ministr chce raději otevírat nové uranové doly a pokračovat

v plánech na rozšiřování povrchové těžby uhlí.

Podporu malým firmám, které vyrábějí elektřinu z domácích, čistých obnovitelných zdrojů, mají nahradit subvence, jež budou ČEZ dotovat provoz drahých atomových reaktorů.

„Pokud ministr Kuba svoji koncepci prosadí, průměrnou českou rodinu to bude stát několik tisíc korun ročně,“ řekl Karel Polanecký z Hnutí DUHA. „Globální cena ropy, plynu i uhlí rapidně roste. Vláda by měla ve velkém pomáhat se zateplováním domů,

výměnou kotlů, solárními kolektory na střeších nebo obecními výtopnami na biomasu, měla by investovat do železnic a nastartovat chytré inovace, jako jsou elektromobily či superúsporné motory. Ale v návrhu jsou pouze neurčité sliby a směšně slabá opatření.“

Ekologické organizace oběma návrhům vytýkají, že v nich chybí konkrétní plán, jak snížit českou závislost na fosilních palivech, jejichž cena roste a poroste. Koncepce jen nekonkrétně slibuje, že někdy - není řečeno, jestli napřesrok, za deset, padesát nebo tři sta let; ani jak by se to mělo stát - klesne česká energetická náročnost na průměr EU.

Ekologické organizace vydaly *Chytrou energii a Energetickou (r)evoluci*, konkrétní a propočtené plány, jak zelené inovace a nová odvětví mohou vyrábět více - a zajistit lepší životní standard - s mnohem menším množstvím energie. Potvrdily, že česká ekonomika může snížit dovoz ropy a plynu na polovinu a zajistit dostatek energie pro domácnosti i průmyslu bez otevírání dalších uhelných a uranových dolů.

Více: <http://www.zelenykruh.cz/cz/tiskove-zpravy/>

Jak bude vypadat strava budoucnosti? Maso se stane luxusem, který nahradí mořské řasy a hmyz

Granule z mořských řas by už za dvacet let mohly nahradit sůl. Jejich masivní produkce může dokonce omezit závislost na fosilních palivech. V laboratorních podmínkách mezitím bude vznikat syntetické maso.

Lidský jídelníček se v poměrně krátké době drasticky promění. Sami konzumenti si toho ale většinou téměř nevšimnou. Alespoň to vyplývá z předpovědí futurologů a odborníků na výživu, které shrnuje ve svém článku pro magazín BBC Denise Wintermanová.

V horizontu příštích 20 let se prý maso stane luxusním prvkem stravy. A to především kvůli stoupajícím cenám potravin, narůstající světové populaci a zvyšujícím se nárokům na ochranu životního prostředí.

„Na Západě většina z nás vyrostla na levném a snadno dostupném mase,“ řekla BBC futuroložka a odbornice na výživu Morgaine Gayová. „Stoupající ceny masa znamenají, že dnes začínáme vnímat maso jako luxusní položku našeho jídelníčku. Kvůli tomu nyní musíme hledat nové položky, kterými naplníme prostor uvolněný masem,“ dodává.

Hlavní prvek lidské stravy může v budoucnu tvořit hmyz, který má stejnou nutriční hodnotu jako maso a navíc obsahuje velké množství bílkovin. K takovýmto závěrům došli výzkumníci nizozemské univerzity ve Wageningenu.

Milion eur do hmyzích farem

Existuje 1400 druhů hmyzu, které jsou požitelné člověkem. Například nizozemská vláda již investovala značné prostředky do podpory výzkumu a přípravy legislativy na vytvoření hmyzích farem. Konkrétně se jednalo o investici jednoho milionu euro.

Podle Gayové ovšem úspěch hmyzu na našem talíři bude zapříčiněn formou, ve které bude podáván. Neměli bychom totiž očekávat, že se na našem stole objeví přímo nejružnější kobylky či sarančata, ale spíše výrobky vyro-

bené z hmyzu, které budou co nejvíce připomínat dnešní masné produkty.

„Lidé si tyto výrobky oblíbí, jakmile přestaneme používat slovo hmyz a nahradíme ho například výrazem 'malá hospodářská zvířata',“ odhaduje odbornice.

Další „novinkou“ v lidské stravě bude podle odborníků masivní rozšíření pěstování a používání mořských řas. Jejich obrovskou předností je, že je lze pěstovat přímo v oceánech, což představuje značnou výhodu v době, kdy drasticky ubývá jak orné půdy, tak sladké vody. Masivní pěstování mořských řas by mohlo také znamenat menší závislost lidstva na fosilních palivech. Řasy by mohly být zpracovávány na biopaliva.

Někteří odborníci na zemědělství dokonce předpovídají, že mořské řasy by se mohly stát nejpěstovanější plodinou na planetě. Řasy by se opět měly stát, jako v případě hmyzu, spíše komponentem současných potravin než konečným produktem, který by směřoval na náš stůl.

Například granule z mořských řas by mohly podle vědců ze Sheffieldské univerzity nahradit běžnou sůl používanou ve většině potravin.

Maso se bude pěstovat v laboratořích

Vědci v Nizozemsku na počátku letošního roku vypěstovali v laboratorních podmínkách syntetické maso. Při procesu „výroby“ tohoto masa nebylo usmrceno žádné zvíře, pouze došlo k odběru svalové tkáně z živého zvířete.

Vývoj tohoto umělého masa má dvě hlavní příčiny. Za prvé je velmi pravděpodobné, že současné získávání masa je v dlouhodobém horizontu

neudržitelné a za druhé vědci doufají, že vzhledem k tomu, že během výroby masa není usmrceno žádné zvíře, mohli by si je začít kupovat vegetariáni.

„Někteří z nás čekají se zatajeným dechem, jaké to bude ochutnat maso, aniž bychom ublížili nějakému zvířeti, zatímco jiní považují tento nápad za odporný,“ řekla pro BBC Su Taylorová

z Vegetariánské společnosti Spojeného království.

„Osobně nemám rád syntetické jídlo a také se snažím vyhnout se všem těm sójovým náhražkám masa zacíleným na vegetariány. Takže bych ho nepoužíval ani ve své restauraci ani doma. Nicméně podporoval bych ho jako lepší způsob jak produkovat maso, aniž bychom káceli deštné pralesy nebo ničili jinak využitelnou zemědělskou půdu,“ prohlásil Denis Cotter, majitel vegetariánské restaurace v Corku.

□ Zdroj: ihned.cz

Rio+20: Co se stalo s odpovědností Evropy?

Letošní konference, konaná 20 let po prvním summitu OSN o životním prostředí a rozvoji, který se uskutečnil v Riu de Janeiru, měla provést in-

venturu politiky udržitelnosti, kterou jsme měli po těch 20 let uvádět do života. Očekávalo se rozhodnutí o nových a specifických opatřeních k prosazení udržitelnosti jako principu. Jenže namísto toho vidíme něco jiného. Chudoba se ve světovém měřítku zdvojnásobila, takže téměř dvě miliardy lidí žijí pod její hranicí. Globální oteplování se nedaří zastavit, ztráta biodiverzity se zrychluje, moře jsou vylovená, deštné pralesy poničené, pouště se rychleji rozšiřují. O žádném pozitivním pokroku nemůže být řeč.

Ještě před konferencí, která proběhla opět v Riu ve dnech 20. - 22. června, přednesly především neziskové organizace, mezi nimi i Mezinárodní Přátelé přírody, mnoho návrhů, které stálo za to na Summitu Země diskutovat. Diskuse o budoucnosti, které se v Riu vedly, ale byly frustrující. Ze závěrečného dokumentu summitu,

publikovaného v předstihu, byly totiž ve strachu z téhož neúspěchu, k jakému došlo předtím při klimatických konferencích v Durbanu a Kodani, vyřazeny všechny kontroverzní návrhy - takže ministři shromáždění v Riu vlastně neměli o čem diskutovat.

Závěrečný dokument „Budoucnost, jakou chceme“ obsahuje pouhé nezávazné sliby jako „zelenou ekonomiku“, návrhy na boj proti chudobě, globálnímu oteplování a proti šíření pouští. Chybějí závazné požadavky pro korporace, aby respektovaly lidská práva a zastavily odlesňování tropických pralesů, stejně jako požadavky na ochranu moří proti vylovení. Všechny vynutitelné pasáže, které by vedly ke zvláštním závazkům mezinárodního společenství, z dokumentu vypadly. Například roční příspěvek 30 miliard dolarů na udržitelný rozvoj chudých zemí, omezení gigantických subvencí těžby uhlí, plynu a ropy, které vystoupaly až na 600 miliard dolarů ročně, nebo posílení statutu Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) na silnou a kvalitně financovanou organizaci.

Přesně to vystihl zástupce Greenpeace: Kdyby Země byla banka, miliardy na její záchranu by se našly. Lidská chudoba a vymírání ekosystémů jsou ale s hodnotou banky nesrovnatelné. Nelze je spočítat, a tak mají nižší prioritu - říká se tomu nepřímé škody.

Na mnoha světových konferencích a při politických debatách je to podobné - ekonomický růst je v opozici k životnímu prostředí a chudobě. Růst je vždy tou první prioritou, jen tak se lze následně starat o otázky životního prostředí a spravedlivého zacházení. To je ale velmi krátkozraké. Zaprvé, růst je zodpovědný za ničení planety, stejně jako za chudobu ve světě, a proto může mít další rozvoj smrtící účinek. Zadruhé - už přece víme, jak nastavit udržitelné, zdrojově efektivní a spravedlivé hospodářství. Jen je musíme předradit zájmům jednotlivých států a korporací, které nyní tahají za delší konec provazu.

Oprávněnou otázkou je: Kdo by to měl zařídít? Odpověď je ale jednoduchá: Pět nejbohatších zemí vypouští 60% všech emisí CO₂, čímž si kopou vlastní hrob. Naproti tomu pět nejchudších států je odpovědné za méně než 1% všech emisí, avšak jsou největšími oběťmi sociálních a ekologických problémů na Zemi. Je zřejmé, že tyto průmyslové země (a zvláště Evropa) by jako viníci měly přijmout zodpovědnost, i kvůli sobě samým. Jenže evropští politici budou konat jen tehdy, pokud je k tomu občanská společnost, a v rámci ní Přátelé přírody, bude tlačit. Víme, co musíme udělat. Proto bychom to udělat měli.

□ Manfred Pils, prezident Mezinárodních přátel přírody

NA WWW.PRATELE-PRIRODY.CZ JE KE STAŽENÍ TOTO I DALŠÍ ČÍSLA BULLETINU. NAJDETE ZDE AKTUÁLNÍ ZPRÁVY Z NAŠEHO SVĚTA A DALŠÍ INFORMACE. NAVŠTIVTE NÁS!

Přátelé přírody ČR / Naturefriends Czechia

A: Senovážné nám. 24, CZ 116 47 Praha 1 T: +420 602 431 149 E: info@pratele-prirody.cz

W: www.pratele-prirody.cz

Praha - Kladno - Olomouc - Liberec - Jablonec nad Nisou - Krnov - Nové Město na Moravě - Pardubice